“Спомни си, Господи, бащите и братята наши
заспали с надежда за възкресение и живот вечен
и всички починали в набожност и вяра,
и опрости им всяко съгрешение,
волно и неволно,
което съгрешиха с речи, или с дело,
или с мисъл.”

Никола Н. Барош, мъж на сестрата на баба ми, търговец със сурови кожи на едро, пристигнал в Сараево към края на миналия век като чирак от село Църни Луг над Босанско Грахово, откъдето бил и Гаврило Принцип. Като млад доброволец отишъл през 1914 година със сръбската войска на война и преминал с нея през Албания. След като се върнал в Сараево, бързо станал много заможен износител на кожи за Гърция и Англия, а от просторните му складове се носела острата миризма на щавена кожа по цялата улица Милош Обилич, близо до Башчаршия. Шест пъти фалирал и пак стъпвал на крака, защото селяните му донасяли кожи на вересия, за които винаги, по-късно, когато се замогнел отново, плащал много повече, отколкото стрували в действителност. В канцеларията, в предната част на склада, седеше обикновено пред секретер от тъмно дърво с безброй чекмеджета и тайни прегради, в които държеше дукати, а се подписваше с натруфен подпис върху фирмени бланки, които полагаше върху зеленото сукно на секретера. Принадлежеше към кръга на знаменитите сараевски едри търговци, които притежаваха почти цялата чаршия: фамилиите Деспич, Дунджерович, Пешут, Ефтанович, Пърнятович, Бесарович и Куршумлич – държаха в свои ръце почти цялата търговия в

този град... Според австроунгарските кадастри, кажи-речи шейсет процента от Башчаршия – търговското ядро на града – принадлежали на сръбските търговци. Това бяха потомци на почтените сараевски търговци Дамян, Трипко и Йове, чиито имена са записани в малката хилендарска църква "Покров Богородичен", и които с даренията си през 1740 година направили възможно реставрирането на този храм. Събираха се всеки ден в старата гостилница на име "Дрина", една приземна кръчма, скрита от погледите на улицата, дълбоко в един двор близо до православната църква. Обслужваше ги лично собственичката, баба Васа (Стокич) и на тяхната маса не смееше да седне никой друг. Това беше истинско мъжко светилище, в което жените нямаха достъп. Вонеше на остър дим от пури, миришеше на мека ракия и на мъжки одеколон. Докато бил по-млад, леля изпадала в отчаяние от това, че можел да гуляе и по три дни и три нощи в долнопробната кръчма "Волга" с кьочекчийките – ориенталски танцьорки, изпълнителки на танц с корем. Из града тогава се шушукало, че Никола Барош бил затворил "Волга". Спомням си чичо Никола от по-късно време, със сребърни мустаци и четинеста побеляла коса и със съвършено скроените костюми от най-фин английски плат. Носеше жилетки с копчета от седеф, а над обувките – гети със сребърна закопчалка, които му свалях, когато си дойдеше в къщи и метнеше с едно движение върху закачалката сивата си шапка *борсалино*.

През април 1942 година беше отведен с най-авторитетните сърби като заложник, но беше успял да подкупи затворническите пазачи и да избяга в Сърбия, за която никога не беше преставал да мечтае. В Белград, в емиграция, търгувал с килими и седял в "Златното буренце" на Зелени венац. Когато се върна в Сараево, фирмата му беше

национализирана, за директори бяха поставени бившите му чираци, а него го оставиха, за да осигури възможност да търгуват с някогашните му чуждестранни партньори – на страната й беше нужна чужда валута. Не можа да понесе мудността им и напусна всичко, което беше трупал с години, и опита с различни сделки, които вече не му се удаваха както някога. Не ходеше и в "Дрина" при баба Васа, а всяка вечер пиеше сам по половин литър ракия в кухнята си, замезваше с травнишко сирене и слушаше забраненото Радио Лондон. По това време бях единственият му слушател и често заспивах с глава на масата, докато той високо обвиняваше новия режим на чираци и покварени мошеници.

Всичко, което научавах в училище преди обед за новата история, чичо Никола същата вечер го опровергаваше, и това още от малък ми помагаше да схвана и двете страни-смъртни врагове. Умря огорчен и забравен, радвайки се единствено на вкуса и мириса на сушеното овче месо – мириса и вкуса на детството му – което два пъти годишно му изпращаха роднини от махалата Сайковичи край Църни Луг. Неговото пропадане съдържаше в себе си историята на гибелта на старите сараевски търговски фамилии. Най-скъпите шапки с елегантно извита периферия, раираните костюми и ризите с яки и маншети от *пластрон*, даде на цигани в замяна за пуйки. Сивите гети не искаха да вземат.